

Корбут А. С.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет України
м. Миколаїв, Україна

ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку України характеризується поєднанням глибоких трансформаційних процесів та необхідністю подолання наслідків повномасштабної збройної агресії. Відбудова держави виходить за межі суто інфраструктурних завдань і передбачає комплексне оновлення інституційної системи, економічної моделі та правового середовища. У цьому контексті особливого значення набуває формування ефективних правових та економічних механізмів, здатних забезпечити стійкий розвиток, модернізацію та інтеграцію України у європейський політико-економічний простір.

Правові механізми визначають нормативні рамки, що регулюють діяльність державних інституцій, бізнесу та громадянського суспільства, тоді як економічні механізми забезпечують інструменти фінансування, стимулювання та структурної перебудови економіки. Їхня взаємодія формує основу для ефективної післявоєнної відбудови та довгострокового розвитку держави.

Модернізація системи державного управління є ключовою умовою ефективного використання ресурсів відбудови. Реформа передбачає оптимізацію структури органів влади, підвищення їхньої інституційної спроможності, цифровізацію адміністративних процедур та посилення підзвітності.

Функціонування незалежних антикорупційних інституцій - НАБУ, НАЗК, ВАКС - є необхідною умовою забезпечення прозорості та підзвітності у процесі відбудови [3, с.10]. Їхня діяльність спрямована на запобігання корупційним ризикам, контроль за використанням бюджетних та міжнародних коштів, а також на формування довіри з боку міжнародних партнерів. Ефективна антикорупційна політика є фундаментом легітимності та результативності відбудовчих процесів.

Залучення інвестицій потребує створення стабільного та передбачуваного правового середовища. Україна впроваджує механізми державно-приватного партнерства [4, с. 16], спеціальні економічні режими [5, с. 20-25], інструменти підтримки стратегічних інвесторів [6, с. 15] та гарантії захисту прав власності. Особливе значення має судова реформа, оскільки саме ефективна судова система забезпечує реальний захист прав суб'єктів господарювання та сприяє підвищенню інвестиційної привабливості держави.

Розвиток електронного урядування, впровадження цифрових реєстрів, електронних дозволів та автоматизованих систем державних закупівель сприяє зменшенню бюрократичних бар'єрів, мінімізації корупційних ризиків та підвищенню ефективності управління. Цифровізація стає одним із ключових інструментів прискорення відбудови та модернізації держави.

Економіка України перебуває у стані структурної трансформації, зумовленої воєнними викликами та необхідністю відновлення критичної інфраструктури. Пріоритетними напрямками стають розвиток оборонно-промислового комплексу, модернізація енергетичної системи, відновлення логістичних маршрутів, підтримка аграрного сектору та стимулювання високотехнологічних галузей. Післявоєнна відбудова розглядається як можливість для формування інноваційної та експортно орієнтованої економіки.

Україна отримує значні обсяги фінансової допомоги від Європейського Союзу, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, країн G7 та інших партнерів. Ці ресурси спрямовуються на забезпечення макрофінансової стабільності, підтримку державного бюджету, реалізацію інфраструктурних проєктів та модернізацію енергетичного сектору. Міжнародна підтримка супроводжується вимогами щодо проведення реформ, що стимулює внутрішні інституційні зміни.

Створення спеціалізованих фондів дозволяє акумулювати ресурси для реалізації масштабних проєктів відбудови. Їхня діяльність охоплює реконструкцію житлового фонду, транспортної інфраструктури, енергетичних об'єктів та соціальних установ. Фонди виступають координаторами міждержавних, приватних та донорських ресурсів, забезпечуючи їхнє цільове та ефективне використання.

Державно-приватне партнерство є одним із ключових механізмів залучення приватного капіталу до відбудови. Воно дозволяє розподіляти ризики між державою та бізнесом, залучати інноваційні технології та управлінські практики, а також реалізовувати проєкти, що потребують значних інвестицій. ДПП активно застосовується у сферах енергетики, транспорту, водопостачання та соціальної інфраструктури.

Індустріальні парки та спеціальні економічні режими створюють сприятливі умови для локалізації виробництва, розвитку експорту та залучення інвестицій. Вони забезпечують податкові стимули, інфраструктурну підтримку та спрощені регуляторні процедури, що сприяє формуванню нової промислової політики України [5, с. 25].

Післявоєнний розвиток потребує інвестицій у людський капітал: модернізації системи освіти, програм перекваліфікації, підтримки ветеранів, стимулювання повернення трудових мігрантів та розвитку науково-інноваційного потенціалу. Людський капітал виступає основою довгострокового економічного зростання.

Правові та економічні механізми формують взаємодоповнювальну систему, у межах якої правові реформи забезпечують інституційну стабільність, а економічні інструменти створюють матеріальні передумови для їхньої реалізації. Ефективність відбудови залежить від здатності держави забезпечити верховенство права, прозорість регуляторного середовища та сприятливі умови для інвестицій.

Правові та економічні механізми розвитку і відбудови України становлять комплекс взаємопов'язаних інструментів, спрямованих на модернізацію держави, підвищення її інституційної спроможності та забезпечення стійкого економічного зростання. Ефективна відбудова потребує поєднання верховенства права, прозорості управління, інвестиційної привабливості, структурної модернізації економіки та розвитку людського капіталу. Реалізація цих завдань створить передумови для формування сучасної, конкурентоспроможної та інтегрованої у європейський простір України.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
3. Про засади державної антикорупційної політики : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
5. Про індустриальні парки : Закон України від 21 червня 2012 р. № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>
6. Про стимулювання інвестиційної діяльності : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Лібанова Е. М. Соціально-економічні виклики повоєнного розвитку України // Демографія та соціальна економіка. 2022. № 3. С. 3–19.
8. Жаліло Я. А., Білан О. С. Інституційні засади модернізації економіки України : монографія. Київ : НІСД, 2021. 256 с.